

Dkt. Gary Yates, Yeremia, Hotuba ya 1, Yeremia kama Nabii wa Agano la Kale

© 2024 Gary Yates na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Gary Yates akituongoza katika uwasilishaji wa kitabu cha Yeremia. Katika hotuba ya 1. Atazungumzia Yeremia kama Nabii wa Agano la Kale.

Habari, mimi ni Gary Yates. Mimi ni profesa msaidizi wa Agano la Kale katika Seminari ya Theolojia ya Liberty Baptist huko Lynchburg, na ninatarajia fursa ya kutuongoza katika utafiti wa kitabu cha Yeremia.

Ninapenda kitabu cha Yeremia kwa sababu naamini kwamba ana ujumbe kwa jamii yetu na utamaduni wetu leo, na pia kwa sababu ya upendo wake na shauku yake kwa Mungu na kwa neno la Mungu, na natumaini hilo ni jambo litakalotuathiri. Ningependa kuanza somo letu kwa vipindi kadhaa tukimfikiria Yeremia katika muktadha wa manabii wa Agano la Kale.

Manabii huwa ni sehemu ya Biblia ambayo hatuifahamu sana, na kwa hivyo ningependa tu kutufahamisha kwa ujumla kuhusu ujumbe wa manabii na kumfikiria Yeremia kama nabii wa Agano la Kale. Njia ya kwanza ambayo ningependa kuwasilisha na kutusaidia kuelewa manabii ni kwamba wanaelezwa katika Agano la Kale kama walinzi wa Mungu. Na hiyo ina maana kwamba mlinzi alikuwa na jukumu la kusimama kwenye kuta za mji na kuwaonya watu kuhusu shambulio la jeshi la adui.

Na manabii, kwa maana halisi, ni walinzi wa Mungu wanaoonya watu wa Israeli kwamba hukumu inakuja dhidi yao. Katika kitabu cha Yeremia, sura ya 6, mstari wa 17, tunaona picha hii ya manabii. Bwana anasema, Nimeweka walinzi juu yenu nikisema, Sikilizeni sauti ya tarumbeta, lakini walisema, Hatutasikiliza.

Kwa hivyo, kwa maneno mengine, manabii walikuwa wakitangaza kwamba hukumu ilikuwa inakuja, kwamba adui alikuwa karibu kuvamia na kushambulia Israeli. Walikuwa wakiwaonya kuhusu jambo ambalo lilikuwa linakuja hivi karibuni, na hilo lilikuwa jukumu lao na utume wao. Kwanza kabisa, Mungu aliwatuma manabii wakati wa mgogoro wa Ashuru huku Waashuri wakija kuwaadhibu watu wa Mungu kwa kutotii.

Kisha, kulikuwa na wimbi la manabii wakati wa mgogoro wa Babeli, ambao Yeremia ni wa kwake. Na kisha kulikuwa na manabii wa Uajemi wakati wa kipindi cha baada ya uhamisho, watu walipokuwa wakirudi nchini. Mungu alikuwa bado akiwaonya kwamba kungekuwa na hukumu zaidi ikiwa hawangepadilisha njia zao na kumrudia.

Jukumu la manabii na sababu ya Mungu kuwainua manabii hawa hapo awali ilikuwa ni kuwaandaa watu kwa ajili ya misiba waliyokuwa wakijiandaa kukabiliana nayo. Ezekieli sura ya 3 pia inamzungumzia nabii kama mlinzi wa Mungu. Na anasema, ikiwa nabii atawaonya watu kuhusu hukumu inayokuja, anaona upanga, na anawaandaa watu, basi nabii ametimiza utume wake na kufanya kazi yake.

Ni jukumu la watu kusikiliza na kuzingatia. Kwa hivyo, walikuwa wakiwaonya watu kuhusu mgogoro uliokuwa unakuja. Nakumbuka miaka kadhaa iliyopita nilipokuwa nikiishi Florida na kulikuwa na mara ya kwanza tulipokumbana na kimbunga nilipokuwa huko na nikaamua kwamba nilitaka kwenda ufukweni na kuona kimbunga karibu.

Na ninakumbuka polisi akiwa kwenye daraja tulipokuwa tukivuka njia ya maji ya kati ya pwani, akituonya kwa mifano yenye rangi nyingi ambayo tulihitaji kutoroka. Na ninapowafikiria manabii, nawaza kuhusu polisi huyo aliyesimama kwenye daraja akionya kuhusu hatari iliyokuwa ikikaribia. Na hiyo ndiyo ilikuwa jukumu na utume wa manabii na hasa wa Yeria.

Yeria anawaonya watu kwamba Wababeli wanakuja na kwamba wanahitaji kutubu na kubadilisha njia zao kwa sababu Mungu anajiandaa kuwahukumu. Sasa, nadhani njia ya pili tunayopaswa kuwafikiria manabii ni kwamba wao ni wasemaji wa Mungu. Neno nabii kimsingi linamaanisha kuitwa mmoja.

Manabii ni wajumbe wa Mungu. Mara 350 katika manabii, tunaona usemi, Bwana asema hivi. Baadhi ya watu hufikiri kwamba manabii wa Agano la Kale walikuwa kama wachambuzi wa kisiasa ambao walikuwa na ufahamu mkubwa hasa katika masuala ya kisiasa au kidini ya siku zao.

Huo si uelewa wa kibiblia. Zaidi ya hayo, wao ni wajumbe wa Mungu wanaonena neno la Mungu. Timotheo wa Pili sura ya tatu inatukumbusha kwamba maandiko yote yamepuliziwa na Mungu.

Imezungumzwa na Mungu. Manabii walipokuwa wakizungumza ujumbe wao, hawakuwa tu uchunguzi mzuri wa watu waliokuwa na ufahamu wa utamaduni wao na hali zao, bali walikuwa wakizungumza ujumbe kutoka kwa Mungu.

Petro wa Pili sura ya kwanza inasema kwamba hakuna andiko au unabii uliopata kuja kwa tafsiri ya kibinafsi, bali wanadamu watakatifu wa Mungu walinena wakiongozwa na Roho wa Mungu. Picha ambayo Petro anatumia ni ya tanga likiongozwa na upepo. Hivi ndivyo manabii walivyoongozwa na kuongozwa na Mungu.

Kwa hivyo, tutamtazama Yeria kama msemaji wa Mungu. Na katika kitabu cha Yeria, hilo ni muhimu hasa katika jinsi nabii anavyoonyeshwa. Katika kitabu chote

cha Yeremia, maneno ya Mungu na maneno ya nabii yatatambuliwa kama kitu kimoja.

Kwa kweli, katika mstari wa kwanza wa kitabu cha Yeremia, inasema maneno ya Yeremia, na kisha katika mstari wa pili, ambaye kupitia kwake neno la Bwana lilikuja. Mara nyingi kuna wazo kwamba Biblia ina neno la Mungu, au Biblia ni ushuhuda wa neno la Mungu, ambalo haliendani na theolojia ya Yeremia kwa sababu Yeremia atasema maneno ya nabii wa kibinadamu ni maneno ya Mungu mwenyewe. Na tutaona hilo kwa njia mbalimbali katika kitabu hicho.

Pia Yeremia, kama mwanadamu, anakuwa mfano halisi wa neno la Mungu pia. Katika kifungu kimoja, atasema, Nilikula, nilikula maneno ya Bwana. Niliyaweka ndani yangu, nayo yalikuwa furaha yangu.

Yeremia alipofanya hivyo, akawa usemi hai wa neno la Mungu kwa watu kuona. Mungu hakutaka tu kuwatumia watu ujumbe; alitaka kuwatumia mtu aliyewasilisha ujumbe huo.

Na walipoona huzuni au kilio cha Yeremia, walichoweza kuona kihalisi katika maisha ya Yeremia kilikuwa kilio cha Mungu mwenyewe. Wangeweza kuona usemi hai wa neno hilo. Na kwa hivyo, Yeremia ni msemaji wa Mungu.

Yeye ni mlinzi wa Mungu akitangaza hukumu, janga, janga ambalo linakaribia kutokea. Na hili si neno lake. Haya ni maneno ya Mungu.

Njia ya tatu ambayo nadhani tunahitaji kufikiria kuhusu manabii na kuwaona na kuwaelewa ni kwamba katika Agano la Kale, manabii ni wajumbe wa Mungu wa agano. Katika Mashariki ya Karibu ya kale, mfalme angetekeleza utawala wake kupitia kuanzisha maagano. Na katika ulimwengu wa kisiasa wa siku za Yeremia, wafalme wangepanya maagano na watu wengine.

Wafalme wakubwa ambao walikuwa viongozi wa falme walifanya maagano na watumwa wao. Na hivyo, Agano la Kale, linapozungumzia ufalme wa Mungu, Mungu hutumia ufalme wake kupitia mfululizo wa maagano. Na mfalme alipotaka kuwakumbusha watu waliokuwa chini ya utawala wake au mataifa ya watumwa yaliyomtolea heshima kuhusu majukumu yao ya agano, mara nyingi angewatuma mabalozi wake au wajumbe wake.

Hivyo ndivyo manabii walivyokuwa wakifanya kwa ajili ya Bwana. Kama mfalme angetuma mabalozi wake, wajumbe wake na kuwakumbusha watu majukumu yao ya agano, na wakayatimiza, basi mambo yangeenda vizuri. Lakini kama taifa kibaraka halingewasiliza wajumbe wa agano, kama hawakuwa wakitimiza majukumu yao, basi hatimaye wangelazimika kuwajibika kwa mfalme.

Kwa hivyo, manabii wanatoka kama mabalozi wa Mungu, kama wajumbe wa Mungu. Scott Duvall na Danny Hayes, katika kitabu chao, *Grasping God's Word*, wanafupisha ujumbe wa agano wa manabii kwa pointi nne. Jambo la kwanza wanalotaka kusema ni kwamba, manabii wanakuja kutangaza kama wajumbe wa agano la Mungu, mmetenda dhambi na mmevunja agano.

Masharti na makubaliano, mipango ambayo tumefanya, hujatimiza majukumu yako ya agano. Sehemu ya pili ya ujumbe wao wa agano ni kwamba unahitaji kubadilika. Unahitaji kutubu na kugeuka.

Mojawapo ya maneno muhimu ya kitheolojia katika kitabu cha Yeremia ni neno kugeuka, shub, ambalo linamaanisha kutubu. Kihalisi, linamaanisha kugeuka. Na kwa hivyo, nabii anawaambia watu, unahitaji kufanya u-turn.

Unahitaji kubadilisha njia zako kwa sababu umevunja agano lako na unahitaji kurudi kwenye majukumu ambayo Mungu amekupa. Jambo la tatu katika ujumbe wao wa agano ni kwamba manabii wangesema kwamba ikiwa hakuna toba, basi kutakuwa na hukumu. Na hapa ndipo watakapokuwa walenzi.

Hukumu ya Mungu iko karibu. Hukumu ya Mungu, siku ya Bwana, iko karibu kutokea. Na kwa hivyo, usipotubu, haya ndiyo matokeo ya chaguo zako.

Hatimaye, sehemu ya nne ya ujumbe wao wa agano ni kwamba baada ya hukumu kutokea, kutakuwa na urejesho. Na manabii hawazungumzi kamwe kuhusu hukumu ya Mungu bila pia kuzungumzia urejesho wa Mungu. Israeli walikuwa watu wa agano la Mungu, na Bwana anaweza kuwahukumu, lakini Bwana hangewatupa.

Kama mzazi, watoto wangu wanapofanya jambo la kutokutii, kumekuwa na nyakati nyingi ambazo nimelazimika kuwaadhibu au kuwarekebisha, lakini hakukuwa na wakati ambapo nilifikiria kuwafukuza kutoka kwa familia yangu. Mungu hatavunja uhusiano wake wa agano na Israeli licha ya ukweli kwamba wamevunja agano lao naye. Na kwa hivyo, baada ya hukumu hii, kutakuwa na urejesho.

Katika kitabu cha Yeremia, kuna ujumbe mkali wa hukumu katika kitabu hiki, lakini katikati kabisa ya kitabu, katika sura ya 30 hadi 33, kuna sehemu ambapo Mungu anazungumzia ukweli kwamba atarejesha utumwa wa watu wake. Hata nabii kama Amosi, ambaye pengine ana ujumbe mkali zaidi wa hukumu katika manabii wote, mwishoni kabisa mwa kitabu, Bwana atajenga upya maskani ya Daudi iliyoanguka, na atarejesha watu wake. Na hivyo, hayo ndiyo mambo muhimu ya ujumbe wao wa agano.

Umetenda dhambi. Umevunja agano. Nambari ya pili, unahitaji kutubu, unahitaji kubadilisha njia zako. Nambari ya tatu, ikiwa hakuna toba, kutakuwa na hukumu.

Hilo ndilo lililotokea hatimaye. Lakini nne, baada ya hukumu, kutakuwa na urejesho. Sasa, ili kuwaangalia manabii kwa undani zaidi kama wajumbe wa agano, ningependa tufikirie kuhusu maagano maalum ambayo Mungu aliyaanzisha na watu wake katika Agano la Kale na jinsi maagano hayo yanavyohusiana na ujumbe mpana wa Agano la Kale, na hasa ujumbe wa manabii.

Baada ya Adamu na Hawa kutenda dhambi bustanini na baada ya anguko kutokea, Mungu alianza kusimamia ufalme wake kupitia mfululizo wa maagano. Na mwanzoni mwa uumbaji, Mungu alisema kwamba aliwabariki wanadamu. Alisema nataka mzae na kuongezeka.

Nataka ufurahie uumbaji wangu. Nataka kukubariki. Lakini wanadamu wanapotenda dhambi, Mungu lazima afanye kazi.

Mungu hana budi kufanya kazi ya ukombozi. Na kupitia mfululizo huu wa maagano, Mungu anawarudisha watu katika baraka aliyowapangia awali. Kutajwa kwa kwanza kwa agano tulilo nalo ni katika Mwanzo 6-9, na Mungu, katika sura hizo, anafanya agano na Nuhu.

Na katika agano hilo na Nuhu, tunaona muundo wa maagano yote. Kutakuwa na ahadi. Pia kutakuwa na majukumu.

Ahadi ambayo Mungu anampa Nuhu baada ya gharika ni kwamba hataiharibu tena dunia kwa gharika, kwa maji kama alivyoiharibu tu. Lakini wajibu ambao Bwana anamwekea Nuhu ni kwamba mwanadamu, kama wanavyokula wanyama, asile damu kwa sababu inawakilisha uhai wenyewe. Na ubinadamu pia ni kuwaadhibu wale wanaomwaga damu ya binadamu.

Yeyote anayemwaga damu ya mwanadamu, damu yake itamwagwa na mwanadamu. Na hivyo Mungu anaahidi kwamba dunia na uumbaji vinaweza kuendelea. Mungu pia anaweka wajibu kwa wanadamu ili hali za baraka ziweze kufurahiwa na kufikiwa.

Baada ya wanadamu kumwasi Mungu tena kwenye Mnara wa Babeli na kuchagua kufuata njia yake badala ya njia ya Mungu, Mungu anaanzisha agano la pili. Mungu anafanya agano na Ibrahimu, na sasa mpango wa Mungu ni kwamba atafanya kazi kupitia mtu mmoja, kupitia kundi moja la watu, kupitia taifa moja, ili waweze kuwa chombo cha baraka hiyo kwa wanadamu wote. Mungu anapomwita Ibrahimu hapo awali, neno kubariki linaonekana mara tano.

Hilo ndilo lengo la agano. Agano hili linapojidhihirisha lenyewe katika Mwanzo sura ya 12, Mwanzo 15, Mwanzo 17, na Mwanzo 22, Mungu hatimaye anampa Ibrahimu ahadi tatu. Anamwambia Ibrahimu, nambari moja, nitakufanya wewe kuwa taifa kubwa.

Nambari ya pili, nitakupa nchi iwe milki yako milele na milele. Na nambari ya tatu, nitakutumia kuwa chombo cha baraka kwa watu wote. Kwa hivyo, Mungu, tena, hapendezwi na Ibrahimu tu, bali pia anapendezwa na wazao wake.

Kupitia Ibrahimu, mataifa yote duniani yatabarikiwa. Katika agano hilo, Mungu pia anaweka wajibu kwa Ibrahimu. Anasema unapaswa kutembea mbele zangu na kutokuwa na lawama ili uweze kuwa chombo hicho cha baraka.

Na kisha, pamoja na hayo, Ibrahimu na wazao wake wanapaswa kufanya tohara kama ishara ya agano. Kwa hivyo, Mungu anaweka mpango huo na Ibrahimu. Anaufunga kwa kiapo wakati Ibrahimu anapokubali kumtoa mwanawe dhabihu.

Na kupitia hili, Israeli, wazao wa Ibrahimu, watakuwa watu wateule wa Mungu. Agano la tatu katika Agano la Kale ni agano la Musa au Sinai. Na Mungu tayari amewakomboa Israeli.

Amewaweka kama watu wake. Kupitia Ibrahimu, amewachagua kama taifa lake. Lakini agano hili linawaweka kama taifa.

Inawapa katiba, na kwa namna fulani, inawafahamisha jinsi ya kuishi maisha yao kama watu wateule wa Mungu. Hata hivyo, kushika sheria hakukuwaokoa Waisraeli katika Agano la Kale.

Bwana anasema nimekubeba juu ya mabawa ya tai. Nimekuleta kwangu. Tayari nimekuleta katika uhusiano.

Hivi ndivyo unavyoishi uhusiano huo. Na katika Kutoka 19, sura ya 19, mistari ya 5 na 6, Bwana anaelezea uhusiano maalum ambao Mungu anao na Israeli. Anasema nitakufanya ufalme wa makuhani.

Nitakufanya kuwa taifa takatifu. Nami nitakufanya kuwa mali yangu ya thamani katika dunia yote. Sasa, kama ufalme wa makuhani, maana yake ni kwamba Israeli ingekuwa taifa la kifalme, lakini pia wangekuwa taifa la kikuhani.

Na wangepatanisha uwepo wa Mungu na baraka za Mungu kwa mataifa yote ya dunia. Jinsi wangepanya hivyo ni kwa kutii masharti ya agano, amri 10 ambazo Mungu aliwapa zinazofupisha ujumbe huo, na kisha amri 613 zilizoelezea maelezo yote. Na katika uhusiano huu wa agano, Bwana alisema, mkitii agano hili, nitawabariki.

Nitakupa mafanikio. Nitakupa maisha marefu. Nitakuwezesha kufurahia mambo yote makubwa ambayo nimekuandalia katika nchi ya ahadi.

Lakini msipotii agano hili, nitawaadhibu. Nitawafukuza kutoka katika nchi hii. Na badala ya kupata uzima na baraka, mtapata laana na kifo.

Masharti ya agano hili yameelezwa wazi zaidi kwetu katika vifungu viwili, Mambo ya Walawi 26 na Kumbukumbu la Torati 28. Na katika vifungu hivyo, Bwana anatupa baraka na laana za agano. Hivi ndivyo nitakavyowafanyia mkitii.

Haya ndiyo mambo makuu nitakayokupa. Nitakupa familia kubwa na maisha marefu na fursa ya kuishi katika nchi hii inayotiririka maziwa na asali. Lakini laana, ambazo hatimaye Israeli itapitia, zitakuwa uhamishoni na kifo na umaskini na utumwa kwa mataifa haya mengine.

Na Bwana anasema kwamba msiponitii, hatimaye nitawafukuza kutoka katika nchi hiyo na kuwarudisha Misri, mahali mlipotoka. Na hivyo, masharti ya hilo yamewekwa wazi kabisa. Kwa kuishi kwa kutimiza sheria ya Mungu, wangeonyesha mataifa ukuu wa Mungu na kumrudisha katika eneo la baraka zake.

Kumbukumbu la Torati sura ya nne inasema kwamba mataifa yaliyowazunguka Israeli yalipowaona wakitii sheria, wangesema, ni taifa gani lenye Mungu kama wa Israeli ambaye ni mkuu na wa ajabu sana kuwapa sheria hizi ambazo wangeweza kuishi nazo? Walipoona jinsi Mungu angewabariki Israeli kwa utii wao, mataifa yangevutiwa na Israeli na kusema, tafadhali tuambieni kuhusu Mungu wenu. Tunataka kumjua. Na hiyo ilikuwa ni wasiwasi wa Mungu wa kimisionari na msisitizo wa kimisionari katika Agano la Kale.

Katika Isaya 42, Bwana anasema, Nimeifanya sheria yangu kuwa kuu na yenye utukufu ili mataifa yanayowazunguka yatake kumfuata Bwana na kumjua. Lakini tunajua kutokana na kusoma hadithi ya Agano la Kale, kutoka historia ya Israeli, kwamba mpango wa Mungu haukufanikiwa kikamilifu kwa njia hiyo maalum. Badala ya kuwaongoza mataifa mengine kumwabudu Mungu, kilichotokea ni kwamba Israeli ilivutiwa kuabudu miungu ya mataifa.

Badala ya kushika na kufuata amri za Mungu kwa kila njia inayowezekana, tuna hadithi ya mamia na mamia ya miaka ya kutotii na mpango wa Mungu, na mpango wa Mungu hatimaye haungetimizwa tu na agano la Musa na Sinai. Kwa hivyo, agano la nne ambalo Mungu alianzisha ni kwamba Mungu anafanya agano na mtu binafsi na familia maalum ndani ya Israeli, na hilo ni agano la Daudi. Na kifungu muhimu cha agano hilo la Daudi kiko katika 2 Samweli sura ya 7. Kile ambacho Mungu alikuwa akifanya kupitia agano la Daudi hatimaye kilikuwa kutoa njia ya baraka na ahadi za maagano hayo ya awali kutimizwa.

Mungu alikuwa amemwahidi Ibrahimu, Nitakupa nchi. Israeli ilihitaji mfalme ambaye angewasaidia kuitunza na kuimiliki nchi hiyo. Bwana alisema nitakubariki ukitia agano hilo.

Israeli ilikuwa imeshindwa. Hata hadi wakati wa Daudi, hawakuwa wakiishi kulingana na amri za Mungu. Mungu aliwapa kiongozi ambaye angewapa mfano wa maana ya kumfuata Mungu.

Mfalme alipaswa kuandika nakala yake mwenyewe ya amri za Mungu alipopanda kiti cha enzi ili ajue jinsi anavyopaswa kutawala. Hakuwa tu mfalme wa kawaida wa Mashariki ya Karibu ambaye angeweza kutawala kwa njia yoyote aliyotaka. Alipaswa kuishi chini ya utawala wa Mungu.

Na Bwana hata alitoa ahadi maalum kwamba hata kama mtu huyu mmoja atanitii na kunifuata, basi nitalibariki taifa zima. Bwana alijua itakuwa vigumu sana kwa watu hawa wote, taifa hili zima, kumfuata. Na hivyo, agano la Daudi lilisema, kama mtu huyu mmoja, akimfuata Mungu, nitalibariki na kulifanikisha taifa.

Lakini tena, tunajua kwamba wafalme wa Israeli na wafalme wa Yuda, kwa njia nyingi, hawakufanikiwa zaidi katika kumfuata Bwana kama watu wenyewe walivyofanikiwa. Walivutwa katika mfumo wa kuwa kama mfalme wa kale wa Mashariki ya Karibu ambaye angeweza kufanya chochote alichotaka au kulala na yeyote aliyemtaka au kuchukua chochote alichotaka, au kujipatia utajiri na nguvu za kijeshi kwa njia yoyote aliyotaka. Na hivyo, licha ya wafalme wazuri waliokuwa sehemu ya ukoo wa Daudi, wakawa sehemu kubwa ya tatizo kama vile walivyokuwa suluhisho.

Na kwa hivyo, tuna mfululizo huu wa maagano. Kwanza kabisa, Mungu alifanya agano na Nuhu na wanadamu wote. Mungu alifanya agano na Ibrahimu.

Mungu alifanya agano na Musa na watu wa Israeli. Mungu alifanya agano na Daudi. Lakini kwa namna fulani, hadithi ya Agano la Kale ni moja ya historia ndefu ya kushindwa.

Na kwa hivyo, kinachotokea ni kwamba manabii wanakuja ni kwamba wanatangaza agano la tano ambalo Mungu atafanya na watu wake. Na tena, agano ambalo hatimaye litaenea kwa watu wote na mataifa yote ya ulimwengu. Manabii wanaahidi kwamba Mungu atafanya agano jipya na watu wa Israeli.

Na kwa namna fulani, kitakachotokea ni kwamba Mungu atavunja mkataba wa zamani ambapo kumekuwa na kushindwa kwingi, na Mungu atafanya agano jipya na mkataba mpya. Kufikia wakati tunapomfikia Yereimia, watu wa Israeli na Yuda wameasi masharti ya agano la Musa kwa miaka 800. Na Bwana anasema, kwa neema yangu na rehema yangu, ninachotaka kufanya ni kuanzisha agano jipya na watu wangu.

Sasa, wakati mwingine leo, wakati wowote mwanariadha anapokuwa na mwaka mzuri sana na msimu mzuri, atarudi kwenye timu yake mwishoni mwa msimu na

kusema, Ningependa kujadili mkataba wangu upya. Hunilipi pesa za kutosha. Lakini nini kinatokea mwanariadha anapokuwa na mwaka mbaya na msimu mbaya? Harudi na kusema, tazama, ningependa unipokonye pesa.

Sikuipata. Sikustahili. Mungu anachofanya ni kwamba watu wake wameshindwa mkataba.

Hawajatimiza masharti na sheria. Lakini Mungu anasema kwa neema, Nitafanya agano jipya na watu wa Israeli. Mojawapo ya vifungu muhimu kuhusu agano hilo jipya hupatikana katika kitabu cha Yeremia, Yeremia sura ya 31, mistari ya 31 hadi 34.

Na kile Bwana anachosema katika agano hilo ni mambo mawili. Anasema, kwanza kabisa, nitasamehe makosa ya karne nane zilizopita. Na Bwana anasema, dhambi zao na maovu yao, makosa yao, sitayakumbuka tena.

Mungu wa ulimwengu anayejua kila kitu, kitu kimoja ambacho atachagua kuwa na upotevu wa kumbukumbu maalum ni dhambi za watu wake. Na hivyo ahadi hiyo ya agano jipya hushughulikia kushindwa kwa wakati uliopita. Lakini Bwana pia anasema kwamba mimi pia nitatoa uwezeshaji na uwezeshaji kwa ajili ya wakati ujao ambapo nitachukua sheria yangu na nitaiandika kwenye mioyo ya watu wangu.

Nami nitawapa hamu na uwezo na uwezo wa kuishi kwa amri zangu ili wasipate tena uzoefu wa hukumu yangu. Hawatalazimika tena kupitia uhamisho na mambo yote ambayo watu waliyapitia wakati wa maisha na nyakati za Yeremia. Ninafikiria hili karibu kama tunapooni ishara inayosema, usitembee kwenye nyasi au rangi iliyolowa.

Tabia yetu ya asili ni kutaka kutembea kwenye nyasi, au tabia yetu ya asili ni kutaka kugusa ukuta na kuona kama bado kuna maji. Mungu anasema nini, nitachukua sheria hizo ambazo ni za nje kwako, na kwa kweli nitaweka moyoni mwako hamu ya kufuata hilo na kutii hilo. Na kwa hivyo, tunapojifunza kitabu cha Yeremia na tunapokuja kuangalia ujumbe wa manabii, tutakachoelewa ni kwamba ujumbe wa manabii ulitegemea maagano hayo matano mahususi ambayo Mungu hufanya katika Agano la Kale lote.

Kwa msingi wa maagano ya Nuhu na Musa, Mungu atatangaza hukumu. Na katika Isaya sura ya 24 mstari wa kwanza hadi wa tano, nabii Isaya anaashiria wakati ambapo Mungu atahukumu ulimwengu mzima. Na inasema ulimwengu wote utatetemeka chini ya hukumu ya Mungu.

Na inasema kwamba hukumu itatokea kwa sababu wamevunja agano la milele. Agano hilo halizungumzii sheria ya Musa. Hilo lilikuwa agano ambalo Mungu alifanya na Israeli.

Agano analolizungumzia ni agano la Nuhu lililosema mwanadamu hapaswi kumwaga damu. Mwanadamu hapaswi kufanya vurugu. Yeyote atakayemwaga damu ya mwanadamu, damu yake itamwagwa na mwanadamu.

Mungu atawajibisha mataifa ya dunia kwa ukiukaji wao wa agano la Nuhu. Katika Habakuki sura ya pili, Bwana anapotangaza ole kwa watu wa Babeli, anasema, wao ni mji uliojengwa juu ya umwagaji damu. Na kwa hivyo, wamevunja agano la Nuhu.

Mungu ataleta hukumu. Katika Amosi, sura ya kwanza na ya pili, Mungu anatangaza hukumu kwa mataifa yanayozunguka Israeli na Yuda. Na msingi wa hukumu hiyo ni vurugu na mambo yasiyo ya kibinadamu ambayo wametendeanana, ukatili waliofanya.

Mungu ameona hilo. Mungu ameona hilo. Na kwa msingi wa agano la Nuhu, Mungu alihukumu mataifa katika historia.

Na kwa msingi wa agano la Nuhu, Mungu atahukumu mataifa katika siku zijazo. Na kwa hivyo manabii, ujumbe wao wa hukumu ulitegemea agano hilo. Sasa kwa msingi wa agano la Musa, na kwa msingi wa amri 613, na haswa amri 10 ambazo Mungu alikuwa amewapa Israeli, Mungu alitangaza kwamba angewahukumu watu wa Israeli.

Tunapokuja kwa Yeria sura ya saba, Bwana anasema hivi kwa watu huku Yeria akitoa ujumbe hekaluni. Anasema hivi, mstari wa tano, sura ya saba: Kama mkirekebisha njia zenu na matendo yenu kweli, kama mkitenda haki ninyi kwa ninyi, kama msipowaonea wageni, yatima, au wajane, wala kumwaga damu isiyo na hatia, na kama msipowafuata miungu mingine kwa madhara yenu wenyewe, ndipo nitakapowaacha mkae mahali hapa. Kama mkisikiliza kile ambacho Yeria anasema hapo kwa makini sana, mnachosikia ni maneno ya amri 10.

Na Yeria anasema, ulivunja agano hili, na kutokana na hilo, Mungu ataleta hukumu. Nabii Hosea anafanya vivyo hivyo katika Hosea sura ya nne, mstari wa kwanza na wa pili. Ataleta mashtaka.

Atatangaza hukumu ya Mungu. Na msingi wa hukumu hiyo ni ukweli kwamba watu hawajaishi kulingana na amri za Mungu. Huu hapa ujumbe.

Sikieni neno la Bwana, enyi wana wa Israeli, kwa maana neno la Bwana lina ubishi na wenyeji wa nchi; hakuna uaminifu wala fadhili.

Hakuna ujuzi wa Mungu na nchi. Hawajaishi kulingana na masharti ya agano. Hivi ndivyo walivyo.

Kuna kuapa, kusema uongo, kuua, kuiba, na kufanya uzinzi. Wanavunja mipaka yote, na umwagaji damu hufuata umwagaji damu. Ukisoma hilo kwa makini, unachosikia ni amri tano kati ya 10.

Mungu anasema hujaishi kulingana na masharti ya amri. Kwa hivyo, Mungu ataleta hukumu. Bwana pia ni kwa msingi wa agano la Musa.

Atasema kuna laana maalum ambazo Bwana analeta dhidi ya watu wa Israeli. Na tunapoangalia laana hizo, zinarudi moja kwa moja kwenye Mambo ya Walawi 26 na Kumbukumbu la Torati 28, vifungu ambavyo tulizungumzia dakika chache zilizopita. Bwana ataleta uhamisho.

Bwana ataleta mataifa adui. Bwana ataleta juu yenu mambo yote aliyowaonya kuyahusu ikiwa hatatii. Na kwa hivyo, kile manabii wanachofanya ni kwamba, sikilizeni, watu, mnahitaji kuelewa laana za agano.

Musa alionya kuhusu hizo miaka 800 iliyopita. Laana hizo zipo hapa kwa sasa, na unahitaji kubadilisha njia zako la sivyo mambo yatakuwa mabaya zaidi. Musa mnamo 1400 KK, laana za agano zinakuja.

Manabii wanasema laana za agano ziko hapa. Unahitaji kuamka na kutambua kile Mungu anachofanya. Musa alipofanya agano la awali na watu walipokuwa wakijiandaa kuingia katika nchi, alisema, Ninaita mbingu na dunia kama mashahidi.

Wataangalia kimya kimya na kushuhudia kama mnashika agano hili. Tunapofika kwenye sura ya kwanza ya kitabu cha Isaya, Isaya anasema, sikilizeni, enyi mbingu, na sikieni, Ee dunia. Na anachofanya nabii, anawaleta mashahidi mahakamani.

Analeta mbingu na dunia. Hebu tusikilize. Israeli imetunzaje agano? Jibu ni wazi kwamba, hawajalitunza.

Na kwa hivyo, kwa msingi huo, Mungu anatangaza hukumu. Manabii walikuwa mabalozi wa Mungu. Walikuwa wakileta ujumbe huu kulingana na maagano ambayo Mungu alikuwa ameyaweka.

Lakini pamoja na hayo, tunachokiona pia ni kwamba ahadi za manabii zinategemea maagano ambayo Mungu amefanya pia. Ahadi ambayo Mungu alimpa Nuhu ndiyo sababu Mungu kwa uvumilivu huwapa watu fursa ya kutubu na kwa uvumilivu kwa nini Mungu hajawaangamiza watu. Agano Jipya linatuambia Mungu hapendi mtu yeyote apotee, bali wote wafikie toba.

Kwa sababu hiyo, Bwana anachelewesha hukumu ya mwisho ya siku ya Bwana, ambapo ulimwengu wote utahukumwiwa. Bwana anachelewesha hilo kwa msingi wa ahadi zake. Kwa msingi wa agano la Musa, Mungu anataka watu wake wafurahie baraka za nchi hii inayotiririka maziwa na asali.

Mungu aliwapa nafasi maalum. Na hivyo, Bwana atatenda ili kuwarejesha na kuwarudisha. Kwa msingi wa agano la Daudi, Mungu anaahidi kwamba kutakuwa na Daudi wa baadaye ambaye atatimiza ahadi zote ambazo Mungu alikuwa amewapa Israeli.

Kumbuka masharti ya agano ambalo Mungu alifanya na Daudi. Mungu alisema katika 2 Samweli 7, Nitakuinua mwana baada yako atakayetawala mahali pako. Ahadi hiyo inahusiana na Sulemani.

Lakini juu ya hayo, nitaimarisha familia yako na nasaba yako na kiti chako cha enzi, nao watatawala milele. Na Bwana alithibitisha ahadi hiyo kwa kiapo kwa Daudi. Na anasema haitakuwa kama ilivyokuwa kwa Sauli.

Sitawahi kukuondolea ahadi hiyo. Lakini Bwana pia alikuwa amewaambia nyumba ya Daudi, Daudi nitawabariki wana wako ukitii. Nitawaadhibu wana wako wakikosa kutii.

Nitawapiga mijeledi. Nitawaadhibu kwa mijeledi ikiwa hawatatii. Na hivyo, kila mfalme mmoja mmoja ndani ya ukoo huo wa Daudi alibarikiwa au kuadhibiwa kwa msingi wa utii wao kwa agano la Daudi.

Mambo yamekuwa mabaya sana katika siku za Yeremia kiasi kwamba hatimaye Bwana anawaondoa wafalme wa ukoo wa Daudi kutoka kwenye kiti cha enzi. Hakujakuwa na mfalme wa ukoo wa Daudi anayetawala Yerusalemu sasa kwa miaka 2,500. Lakini kile ambacho manabii watasema pia ni kwamba Mungu hajamaliza ahadi hiyo pia.

Bwana ana mustakabali wa Daudi kwa sababu baada ya uhamisho, baada ya wao kuondoka kwenye kiti cha enzi, hata kama ni miaka 2,500, Bwana atamrejesha mfalme wa ukoo wa Daudi. Wafalme hawa wote hapo awali wamekuwa washindwa. Hata wafalme wazuri kama Yosia au Hezekia au Daudi walikuwa washindwa kwa namna fulani.

Lakini mfalme huyu wa baadaye wa ukoo wa Daudi atakuwa kila kitu ambacho Mungu alikiumba nyumba ya Daudi iwe. Na kwa hivyo, katika manabii wote, tunaona ahadi nyingi ambapo Bwana anasema, Nitamfufua Daudi mpya. Nitarejesha maskani iliyoanguka ya nyumba ya Daudi.

Katika Yeremia sura ya 23, kutakuwa na tawi la haki litakalochipuka kutoka kwenye kisiki hiki cha mti ambacho Bwana amekikata mti huu, lakini kuna tawi litakalochipuka kutoka humo. Yeremia anasema Daudi hatakosa kamwe kuwa na mtu wa kukaa kwenye kiti cha enzi. Mungu ataendeleza ukoo wa Daudi.

Ahadi hizo zote hatimaye zinatimizwa katika Yesu Kristo. Ahadi kwamba wana wa Daudi wangetawala milele inatimizwa leo huku Yesu akitawala katika mkono wa kuume wa Mungu. Lakini ahadi hizo zinapatikana katika manabii.

RE Clement anasema kwamba 2 Samweli 7 na ahadi ya agano ambayo Mungu alimpa Daudi ni uzao wa unabii na ahadi zote za kimasihhi ambazo tunazo katika manabii wa Agano la Kale. Kwa hivyo, wakati wa Krismasi, unaposikia Isaya sura ya 9, au unaposikia Masihi, kwetu, mtoto huzaliwa. Kwetu sisi, mtoto amepewa na utawala utakuwa mabegani mwake.

Hatimaye, ahadi hizo zinarudi kwenye agano la Daudi. Tunapomwona Yeremia akisema, Bwana atainua tawi la haki, ahadi hizo zinarudi kwenye agano la Daudi. Na kisha, hatimaye, agano jipya ndilo jambo ambalo litasababisha maagano haya yote, ahadi hizi zote kutokea kwa sababu Bwana atarekebisha tatizo la dhambi ambalo limekuwa likileta kushindwa na taabu katika hili.

Na kwa hivyo, Yeremia ni nabii wa agano jipya. Kifungu muhimu, Yeremia sura ya 31 mistari ya 31 hadi 34. Lakini Yeremia si nabii pekee anayezungumzia hili.

Isaya anasema kwamba Bwana atafanya agano la milele na watu wake katika Isaya sura ya 59 mistari ya 20 na 21. Naye ataweka roho yake ndani yao. Na kwa kuweka roho yake ndani yao, ndivyo atakavyoandika sheria mioyoni mwa watu.

Ezekieli sura ya 36, mistari ya 26 hadi 28, ambayo ni karibu andiko linalofanana kabisa na Yeremia sura ya 31, litasema, Nitawapa watu moyo mpya. Na Bwana atafanyaje hivyo? Ataandikaje sheria moyoni mwake? Yeremia anapozungumzia kuhusu hilo, anasema, Nitawaosha kwa maji. Nitawatakasa.

Nitaweka roho yangu ndani yao. Nabii Yoeli anasema kwamba katika siku za mwisho, kutakuwa na kumiminwa kwa roho ya Mungu. Na haitarudi kama ilivyokuwa katika siku za agano la kale, ambapo roho ilimiminwa hasa juu ya wafalme na majaji na manabii.

Lakini Bwana atamimina roho yake juu ya wana na binti wote wa Israeli. Na ni uwezesaji wa roho. Ni kumimina roho hiyo.

Hilo ndilo litakaloweza haya yote kutokea na kutokea. Jambo la kushangaza katika Agano Jipya, na ninaamini kwamba kwa njia nyingi, ahadi za kinabii za agano jipya ndizo daraja kutoka Agano la Kale hadi Agano Jipya, ni kwamba Yesu anatangaza kwamba dhamira yake ni kuleta agano hilo jipya mahali pake. Yesu anawatangazia wanafunzi wake wanapoadhimisha chakula cha Bwana pamoja, mlo wa mwisho. Hii ni damu ya agano jipya.

Hii huleta msamaha ambao agano jipya limeufikiria. Hii ni damu yangu iliyomwagika kwa ajili yenu ili muweze kufurahia na kupata uzoefu huu. Paulo anasema katika 2 Wakorintho sura ya 3, ni nani anayetosha kwa wito ambao Mungu ametupa? Hakuna hata mmoja wetu anayetosha kwa hilo.

Lakini Mungu anatutosha kwa sababu sisi ni wajumbe wa agano jipya. Na akichukua wazo hilo la sheria kuandikwa moyoni mwa watu wa Mungu, Paulo anawaambia Wakorintho, ninyi ni barua yangu iliyoandikwa moyoni mwangu. Mabadiliko ambayo Mungu ameleta moyoni mwenu, katika maisha yenu, ushuhuda wao, agano hili jipya ni halisi.

Tunapofika kwenye kitabu cha Waebrania, katika Waebrania sura ya 8 na Waebrania sura ya 10, tuna baadhi ya nukuu ndefu zaidi za Agano la Kale katika sehemu yoyote au kifungu chochote katika Agano Jipya. Kifungu ambacho mwandishi wa Waebrania anatumukuu ni Yeremia sura ya 31, akisema, kwa nini unataka kurudi kwenye agano la kale? Kwa nini unataka kurudi kwenye dhabihu? Kwa nini unataka kurudi hekaluni? Kwa nini unataka kurudi kwa Walawi? Yesu amekuja kutimiza na kuleta agano jipya ambalo manabii wametuhidi leo. Kwa hivyo, katika kikao chetu cha kwanza leo, tumewaangalia manabii kwa njia tatu.

Kwanza kabisa, tumekumbushwa ukweli kwamba walikuwa walinzi wa Mungu. Walipewa jukumu la ajabu. Walisimama ukutani, na wakawatangazia watu, tazama, hukumu inakuja.

Uko karibu. Unahitaji kubadilisha njia zako. Pili, manabii walikuwa wajumbe wa Mungu, nao walikuja kusema, Bwana asema hivi.

Haya si maoni yangu. Kwa kweli, haya si maoni yangu kwamba manabii kwa njia nyingi mara nyingi walijaribu kadiri walivyoweza ili kujikwamua katika hili. Haya si mawazo yangu.

Huu ndio ujumbe wa Mungu. Na mwishowe, walikuwa wajumbe wa agano. Kwa msingi wa maagano ya hukumu na maonyo ya hukumu na ahadi na baraka na viapo ambavyo Mungu alikuwa amewapa Israeli na wanadamu wote, manabii walihubiri kwamba kutakuwa na hukumu na kutakuwa na wokovu.

Tunapoangalia maandiko yote, tunaelewa kwamba maagano haya yote ni kama mshale ambao hatimaye unatuongoza na kutuelekeza kwa Yesu. Na kwa hivyo, tunapomsoma nabii Yeremia, tutaona kwamba mambo ambayo Yeremia alikuwa akiwatangazia watu siku hiyo yalikuwa hatimaye yakiwaongoza kwa Kristo na hatimaye yanaweza kutusaidia kujua na kufurahia na kupata uzoefu na kuelewa yote tuliyo nayo katika Kristo kwa njia kamili na ya kina zaidi. Ninatarajia wakati ambao tutakuwa pamoja kujifunza kitabu hiki na kujifunza zaidi kuhusu ujumbe wa manabii.

Huyu ni Dkt. Gary Yates akituongoza katika uwasilishaji wa kitabu cha Yeremia. Katika hotuba ya 1. Atazungumzia Yeremia kama Nabii wa Agano la Kale.